

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Casus Turbati Matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

etiam in Ordine Teutonico simile Novitiatus, nec enim tantus est aliquod peculiare statutum habeatur, æquè parùm, ac alios Militares Ordines hoc Tridentino decreto obligari ad, præscriptam ætatem, vel annum integrum sit.

QUÆSTIO TERTIA.

An Matrimonium ratum dissolvi possit auctoritate Pontificis?

C A S U S

Turbati Matrimonij.

Ormildus per verba de præsentì contraxit cum Angelina contra voluntatem Parentum, quòd ista & genere, & opibus Sponso esset multò inferior, unde nec ipsi, nec Consanguineorum aliquis dignati sunt nuptijs interesse, extrema omnia minirati novis conjugibus, quæ res usque adedò turbavit animum Ormildi, ut ipsa nuptiarum die, verso in odium amore, quam priùs deperierat, jam velut pestem, suamque perniciem execraretur,

tur, ne thalamo quidem dignatus, Ignem hunc, ne remittente æstu periret, strenuè sufflârunt Consanguinei, omnia, quæ Angelina ageret, in pessimam partem interpretantes; ita protracta est, & solidata averfio, secuta convitia, calumniæ, verbera, & invidiæ uxoris non rarò è domo exturbatio, quò si quando redijt infelix, ipsius vitæ adivit periculum: tandem cùm ultra annum tolerâffet istam miseriam, neque spes esset ullius remedij, nec vita vel à Marito, vel ejus Consanguineis satis tuta, petijt ipsa denique à Sede Apostolica, ut Matrimonium, hæctenus non consummatum, dissolveretur.

Q. An ex hac, similivè causa Matrimonium ratum dissolvi possit ex dispensatione Pontificis?

SYNOPSIS.

1. *Matrimonia consummata fidelium, & qualibet infidelium Pontifex nequit dissolvere.*
2. *Etiã rata fidelium solvi non posse dispensatione Pontificia, multorum opinio est.*
3. *Contraria tamen affirmativa est probabilior, & omnino tenenda.*
4. *Afferuntur fundamenta hujus Sententiæ.*
5. *Basiliius Pontius, potissimus contrariæ opinionis patronus, non multùm favet Adversarijs.*
6. *Quando sermo est de dissolutione Matrimonij rati, vox dispensatio non sumitur in sensu proprio, sed ampliore, & minùs rigorefo.*
7. *Respondetur ad Adversariorum fundamenta ex iure petita.*
8. *Aliæ ipsorum rationes evertuntur.*

9. *Ad*

9. *Ad dissolutionem Matrimonij debet adesse justa causa, sive deinde bonum privatum hac concernat, sive publicum.*
10. *Sine hac facta dissolutio probabilius non solum est illicita, sed etiam invalida.*
11. *Nulla casu, etiam in urgente necessitate, Matrimonium ratum dissolvi potest per Episcopum.*

I. Ermo est in praesente casu de Matrimonio fidelium rato, non consummato, hoc enim ob nullam causam solvi posse auctoritate Pontificia, constans est omnium Catholicorum doctrina, nec invenitur usquam ista facultas concessa esse Pontifici, nec eam concedi expediebat, ut sic aliquo Matrimonio aptius significaretur, & perfectius unio Christi cum Ecclesia per carnem assumptam, quam nunquam dimisit. De infidelibus autem communis iterum Sententia est, eorum Matrimonia, sive consummata sint, sive non, à Papa dissolvi non posse, nec enim sunt ejus subditi, nec Pontifex extra Ecclesiam ullam potestatem habet juxta illud Apostoli 1. Cor. 5. *Quid enim mihi de ijs, qui foris sunt, judicare?* Ut ergo sistamus in Matrimonio baptizatorum rato non consummato, duo nobis discutienda

sunt: primum est, an Pontifex dissolvere possit praedictum Matrimonium? Secundum, an aliqua, & quænam justa causa desideretur, ut Pontifex illud dissolvere queat?

2. In hac controversia negant hanc facultatem Pontifici Palao *disp. 3. de Sponsal. pu. 2. §. 2. n. 3.* Petrus Ledesma *q. 67. de Matr. a. 2. dub. 1.* Victoria in *Summa de Matrim. n. 281.* Covarr. *4. Decretal. pu. 2. c. 7. §. 4. n. 21.* Socus *L. 7. de Inst. q. 2. a. 5. Versu: Et licet peregrè.* Arragon. *2. 2. q. 88. a. 11. §. Propter hæc argumenta.* Corduba *L. 1. questionarij q. 25.* Valentia *tom. 4. disp. 10. q. 1. pu. 7.* Anacletus Reiffenstuel *n. 3. De Divortijs*, qui tamen in sua Theologia Morali *tr. 14. dist. 13. q. 5. n. 60.* alterius opinionis est, quam in suo jure Canonico. Basilius Pontius *L. 9. c. 3. n. 2. &*, si istis Auctoribus in hoc puncto credendum est, idem sentiunt ferè omnes Theologi.

Probant hanc suam opinionem, auctoritate, & ratione, atque in primis

mis quidem ex Jure Canonico c. Hi qui. 32. q. 7. ubi Nicolaus Papa negat, conjugia eorum, qui sani contraxerunt, solvi posse, si unus ipsorum in amentiam, furorem, vel aliam infirmitatem incidat. e. Ex parte. 14. De Convers. conjugat. ubi Innocentius III. consultus ab Archiepiscopo Lugdunensi respondit: quodd, ex quo Matrimonium inter legitimas personas per verba de presenti contrahitur, illis viventibus in nullo casu possit dissolvi, nisi forte secus fieret ex revelatione Divina. c. Licet. De sponsa duorum, ubi Alexander III. reprobatur judicium Prædecessorum, pronuntiantium pro secundo Matrimonio, quod post primum cum una ratum, initum fuit cum altera, & per carnalem copulam consummatum.

Idem probant ratione. 1. quia Matrimonium etiam ratum jure Divino indissolubile est, ut patet ex textu Matth. 19. quod Deus conjunxit, homo non separet, eademque indissolubilitas etiam exprimitur in definitione Matrimonij communiter recepta, quæ petit hoc vinculum esse indissolubile: atqui Pontifex nequit auferre id, quod est de alicuius definitione, cum sit de ejus essentia; nec potest Papa dispensare in jure Divino, c. Sunt quidam, & c. Statutum. 25. q. 1. ergo per Pontificem Matrimonium ratum dissolvi nequit. 2. Pontifex nequit in Sacramentis dispensare, nec eorum materias, & formas immutare; sed Matrimo-

nium ratum est verum Sacramentum; ergo in eo à Pontifice dispensari non potest. 3. Nequit Pontifex Matrimonium consummatum baptizatorum dissolvere: ergo nec ratum, sunt enim ejusdem naturæ, & essentia, solumque accidentaliter differunt, sicut res operans, & non operans. 4. Sequeretur, etiam Principem sæcularem, aut gentilem posse dissolvere Matrimonium ratum suorum subditorum, quia non habet minorem auctoritatem circa contractus civiles, & profanos suorum civium, qualis est contractus Matrimonij ipsorum, quàm Pontifex circa contractum Matrimonij sacrum baptizatorum; habet enim etiam ipse supremam in suis auctoritatem.

3. Contraria sententia affirmans, Matrimonium ratum dissolvi posse per dispensationem Pontificis, ita ut soluto ejus vinculo conjuges liberè possint inire aliud Matrimonium, probabilior est, & tanquam vera tenenda; estque communis inter Canonistas, quam præter antiquiores plerosque defendunt ex Recentioribus Pith. De sponsal. n. 142. Wiestner De divortijs n. 39. Zoësius de divortijs n. 19. Vallensis ibid. §. 2. n. 2. Gonzalez in c. 2. De convers. conjugat. n. 6. Marcus Paulus Leo in Praxi ad literas Majoris Pœnitentiarij p. 2. c. 21. v. 1. Pirrhus Corradus in Praxi dispens. Apostolic. L. 7. c. 5. n. 53. & L. 8. c. 7. n. 26. Jacobus Pignatelli in Consult. Canon. tom. 1. consult. 148. ubi ait, ita censuisse
Rotam

Rotam Romanam, & hanc opinionem tenendam, etiam declarasse die 16. Julij 1599. Congregationem particularem à Clemente VIII. deputatam, idemque judicasse sæpissimè Congregationem S. Concilij. Id ipsum è Theologis docent Sanch. *L. 2. disp. 14. n. 2. Laym L. 5. tr. 10 p. 3. c. 6. n. 4. Tannerus tom. 4. disp. 8. q. 5. dub. 4. n. 62. Perez disp. 20. de Matr. sect. 7. n. 2. Dicastillo disp. 2. de Matr. dub. 29. n. 366. Coninck disp. 26. dub. 3. n. 33. Filliuc. tr. 10. c. 2. n. 55. Rebellus p. 2. L. 2. de Obligat. just. q. 15. n. 4. Bonac q. 2. de Matr. pu. 11. n. 4. Illsung tr. 6. disp. 9. u. 155. Præpos. q. 5. dub. 8. n. 59. Hurtadus disp. 8. de Matr. difficult. 3. n. 11. Tamb. tr. 5. de Matr. c. 6. §. 1. n. 2. & 4. Gobat tr. 10. cas. 19. n. 691. Bassæus V. Matrim. 2. n. 3. Diana p. 8. tr. 1. resol. 62. & tr. 3. resol. 97. Azor p. 2. L. 5. c. 2. q. 3. Suar. Henriq. Sporer, Comptonus, Leif. Taberna Reginald. Steph. à S. Paulo, Platelius, & innumeri alij, quibus Pignatellus *l. c.* adjungit Brancatum de Laurea *Tom. 3. de sacram. disp. 16. a. 12. §. 2. n. 245.* cum hoc elogio, quòd sit Author theologis summis comparandus acumine, diligentia, judicio, in quo pleraque, quæ nusquam alibi; ut adèd mirum sit, patronos oppositæ opinionis dicere aulos, sententiam negativam esse communem Theologorum.*

4. Probatur nunc sententia nostra
I. Non est credibile, à Christo nega-

tam esse suo Vicario potestatem, quæ necessaria est ad bonam, & decentem Ecclesiæ gubernationem; atqui bona, & conveniens Ecclesiæ gubernatio exigit, ut Pontifex habeat potestatem solvendi Matrimonia rata, nam eorundem dissolutio sæpè expedit bono fidelium, cessantque per eam multa scandala &c. ergo credendum non est, hanc potestatem à Christo, qui in necessarijs desesse non solet, tam necessariam ad utilitatem Ecclesiæ collatam non fuisse suo Vicario, sed omnino dicendum, posse hoc facere Pontificem ex speciali, & extraordinaria potestate sibi à Christo concessa.

Probatur 2. Pontifex secundum probabilissimam sententiam potest dispensare in voto solemnæ Religionis, ut fusè probat Lessius *L. 2. De Just. c. 40. dub. 19. n. 141.* ergo dispensare potest etiam in Matrimonio rato. *Prob. cons.* quia votum solenne est fortius vinculum, cum Matrimonium ratum dissolvat, & utrobique fit traditio; minor quidem in Matrimonio, cum fiat soli homini; in voto autem Deo, & homini: si ergo potest Papa disrumpere majus vinculum, quod ipsum Matrimonium ratum dissolvit, à fortiore poterit dissolvere Matrimonium juxta illud vulgatum: *si possum vincere vincertem te, possum etiam vincere te.* *L. De Accessionibus ff. De divers. temporal. præscript.* Præterea Matrimonium ratum tolerari Professione alterius conjugis

jugis dirimitur: atqui ista diremp-
tio non provenit ex natura rei prop-
ter perfectionem statûs Religiosi,
quam is habet supra Matrimonium,
aliâs idem deberet concedi statui Cle-
ricali, & maximè Episcopali; imò
votis quoque Religionis simplicibus;
nec provenit ex Jure positivo Divino,
quemadmodum in præcedentibus
ostensum est: ergò vis dissolvendi
Matrimonium, quod habet solemn-
is professio Religiosa, provenit ex Jure
Pontificio: ergo Pontifex habet po-
testatem dissolvendi Matrimonium
ratum, si enim hoc ipsi conceditur in
uno casu, immeritò negatur in al-
tero.

Probatur 3. manifesta experientâ,
& facto plurimum Pontificum; nam
de factò sæpissimè dispensarunt in
ejusmodi Matrimonij: ergò autho-
ritate Pontificis potest Matrimonium
ratum dissolvi. De antecedente du-
bium esse nequit, quippe hoc fecit
Martinus V, Eugenius IV, quorum
Bullas se vidisse affirmat D. Antoni-
nus apud Sanch. l. c. Paulus III. &
Pius IV, à quibus duobus se plures
dispensationes obtinuisse, asserit Na-
varrus in *Manuali* c. 22. n. 21. Gre-
gorius XIII., qui una die cum un-
decim dispensavit, ut testatur Hen-
riq. L. II. de Matr. c. 8. n. 11. in *Com-
mentario* lit. f. Idem fecisse Adria-
num IV. refert Bonacina; idem fe-
cit Innocentius X. apud Gobat; idem
Julius III. idem sæpius Pius V. vir
sanctissimus, & eximius Theologus

apud Dianam, & Tamburin: at ve-
rò errasse tot Pontifices in re tam gra-
vi, ac permisisse Christum Domi-
num, toties suum in terris Vicarium
falli in tanto negotio, ubi non so-
lùm tractatur, an hoc liceat, sed
etiam, an factum teneat, credibile
non est: ergo dicendum, quod tot
fecerunt Pontifices (utique non tem-
erè, & cæcò modo) posse Ponti-
ficem facere. His verò omnibus per-
pensis iterum non video, quo animo
Dominicus Sotus in 4. dist. 27 q. 1. a.
4. V. *Histamen nihil obstantibus* dicere
potuerit, hanc opinionem nullam
probabilitatis effigiem repræsentare,
eamque etiam Petrus Ledesma voca-
re ausus fuerit improbabilem *loco su-
pra cit.* cum multò magis dicendum
sit cum Pignatello, & Gobat, sen-
tentiam affirmativam Canonistarum
omnium, & plurimorum Theologo-
rum calculo ita firmatam esse, ut
temerarium sit contrarium asserere,
nec posse eam jam absque contumelia
sedis Apostolicæ defendi.

Neque etiam id multùm obest,
quòd aliqui Pontifices, veluti Inno-
centius VIII., & Hadrianus VI. no-
luerint dispensare in dissolutione Ma-
trimonij, quòd crederent, se non
posse, nam ita senserunt ut Docto-
rem privati, quibus in hac parte præ-
valet dispensatio ab alijs facta tan-
quam ab Ecclesiæ Pastoribus; vel dum
negarunt, posse à se dispensari, non
sunt inficiari, competere hanc pote-
statem Pontifici, sed quia justa causa,

M m

atque

atque sufficiens tunc, quando rogabantur, ipsis non videbatur adesse: negarunt igitur, se posse dispensare, quod non evertit practicam potestatem Pontificum in Matrimonio dissolvendo.

5. Melius sensit ipse Basilius Pontius, quo velut potissimo suo Patrono adversarij gloriantur; nam hic cit. *L. 9. c. 3. n. 1.* uti & Valentia, etsi doceat, speculativè sibi videri probabilius, Pontificem dispensare non posse in Matrimonio rato, tamen in ordine ad praxin prorsus aliter loquitur, nempe *gravis*, inquit, *hæc disputatio est, in qua quid quid affirmes, innumeros patronos habet; illud tamen statuamus primum, quod ad praxin attinet, securam esse partem, quæ affirmat, & ideo tutâ conscientiam Pontifices dispensare potuisse &c. Ut enim tutâ conscientiam faciant, sufficit probabilis Doctorum opinio, quam hætenus non damnavit Ecclesia, quæ assertit, dissolvi posse: esset autem valde temerarium, asserere, illos summos Pontifices in eo evidenter errasse, ut docet Gregorius de Valentia 4. tom. disp. 10 q. 1. puncto 7.*

6. Notandum etiam, quod advertit Perez *disp. 20. sect. 7. n. 4.* & Coninck *disp. 26. dub. 3. n. 33.* cum toties dicatur, posse Matrimonium ratum dissolvi dispensatione Pontificis, non dici istud in sensu proprio, nam propriè, ac rigorosè loquendo Pontifex non dispensat, quia dispensatio tunc habetur, quando, manente aliquo modo lege, tollitur

ejus obligatio; sic dispensatur à Papa in jejuniis cum homine ligato tali lege, auferendo ab illo ejus obligationem: at in casu dissolutionis Matrimonij rati non tollitur immediatè obligatio vinculi Matrimonij, sed ipsum vinculum, sive dominium, quod conjuges sibi mutuo dederunt in sua corpora, quod Pontifex auctoritate Dei tanquam supremi Domini utriusque restituit, remittendo eis mutuas obligationes, sicut nomine Dei remittit obligationem voti, quod facit omnino eodem modo, quo Prorex, potestate accepta, nomine Regis alteri remittit obligationem promissionis Regi factæ, quo casu in nullo jure propriè dispensat, quamvis largo modo illæ remissiones communi usu dicantur dispensationes.

7. Respondeamus nunc ad argumenta pro prima sententia ab adversariis allata. Ad primum. Textus allegati sententiæ negativæ veritatem non evincunt, nam *Can. Hi qui.* Nicolaus Papa aliud non dicit, quàm furorem, amentiam, aliamvè gravem infirmitatem, aut impotentiam supervenientem contractui conjugali non ita esse impedimentum dirimens, quemadmodum foret, si præcessisset, neque propterea dirimi debere Matrimonium, etsi duataxat ratum sit, nullâ eò usque securâ copulâ, quod neque nos inciamur: sed per hoc nondum probatur, non posse in casu

extra

extraordinario, quando id iudicatum fuerit conducibilis esse, ejusmodi Matrimonium ratum ex dispensatione Pontificis omnino dissolvi, cujusmodi justam causam esse impotentiam supervenientem, ait Sanch. L. 7. disp. 102. n. 3. cum Abbate in c. Ex literis. De frig. & malef. n. 3. Alexandro de Nævo &c. ut etiam in similibus casibus Pontifex in Matrimonio rato dispenset, si multum timeretur de incontinentia alterius conjugis potentis.

Alterum c. Ex parte. non fideliter refertur ab Adversarijs, nec enim assertivè dicit Innocentius Papa, quòd Matrimonium ratum viventibus conjugibus nullo casu dissolvi possit, nisi hoc fiat ex Divina revelatione, hoc, inquam, Innocentius non dicit assertivè, sed solùm ait, quòd istud alicui non ineptè videri possit; ipse interea per hoc, quod alijs videri potest, nihil motus expressè asserit, Matrimonium ratum dissolvi posse ingressu Religionis, Parte altera non consultà; cum verò hoc fiat ex Jure solùm Ecclesiastico, dissolvi poterit etiam ex alia causa à Christi in terris Vicario.

Ultimum denique, quod adducunt, c. Livet. De Sponsa duorum ipsi penitus non favet, quia Alexander III. non definivit, Matrimonium ratum nunquam posse dissolvi auctoritate Pontificia, sed solùm à facto, & iudicio aliquorum suorum

Prædecessorum recessit, qui pro valore secundi Matrimonij consummati pronunciarunt, dum istud initum fuit motu proprio, nulla vel petita, vel obtentâ Apostolicâ benedictione, aut dissolutione conjugij prioris. Ne verò quis hinc notam affricet Romanis Pontificibus in ijs, quæ definiunt, adverto ex Barbola in cit. c. n. 5. Pirh. §. 2. n. 4. de Sponsa duor. & Azor p. 2. L. 5. c. 4 q. 3. V. Tertio obijcitur, hos Alexandri Prædecessores non definivisse pro universa Ecclesia, quòd per secundum Matrimonium consummatum prius solummodo ratum dissolvatur, verùm in facto particulari in istam partem inclinasse, suamque opinionem protulisse, quæ tamen vim legis universalis non obtinebat, nam dicitur in canone: *quamvis aliter à quibusdam prædecessoribus nostris sit aliquando iudicatum.* Judicare autem non est definire, sed est idem, ac sentire, opinari, existimare &c. nullus ergo hinc nexus accessit Pontificibus, quasi unus alteri contradicat in definitionibus. & in condendis pro Ecclesia universalis legibus falli possint, dum Alexander III. decrevit, Sponsalia de presenti, sive Matrimonium prius contractum, sed non consummatum, non dissolvi per subsequens Matrimonium, etiamsi hoc per carnalem copulam consummatum sit; id quod post Alexandrum iterum statuit Innocentius III. in c. fin. De Sponsa duor.

M m 2

quamvis

quamvis prædecessores aliqui Pontifices habuerint privatam opinionem contrariam.

8. Alia quoque ipsorum argumenta debilia sunt; namque ad 1. Resp. Matrimonium etiam ratum ex natura sua, & primæva Dei institutione indissolubile esse, ita ut ex mutuo ipsorum contrahentium consensu dissolvi nunquam possit ad modum aliorum contractuum, quamvis possit dissolvi à Superiore potestate Ecclesiæ, seu summi Pontificis ob bonum publicum communis, vel aliam justam causam. Omnimodam autem indissolubilitatem tunc obtinet, postquam per ejus consummationem vir, & foemina veluti una caro facti sunt, ut ex *cit. textu Matth. 19.* ostenditur, qui ita nadè, ac sine præcedentibus acceptus probat quidem aliquam insolubilitatem cujusque Matrimonij, omnimodam tamen non nisi conjugij consummati, pro cujus probatione potissimum assumi solet; tunc enim primùm dixit Christus *vers. 6. quod Deus conjunxit, homo non separet, cum priùs dixisset: erunt duo in carne una.* Quòd si verò Pontifex aliquando dissolvit Matrimonium ratum, per hoc propriè, immediatè, ac directè non dispensat in ipso jure Divino, vel legem Divinam laxat, aut dissolvit, sed in contractu humano, cujus vinculum tollendo, velut destructo fundamento obligationis Juris Divini, & naturalis, indirectè tantùm, & per accidens tollitur etiam lex Divina, vel naturalis,

quippe quæ tali casu per se jam obligare desinit, ut evenit in voto, & juramento, ubi proximè, & directè, non dispensatur in jure Divino, vel naturali, quo votum, vel juramentum obligat, sed tollitur ipsum votum, vel juramentum, quod est fundamentum illius obligationis, quam homo spontè sibi imposuit; hoc verò desinente, eo ipso desinit lex Divina de voto observando. Præterquam quòd Pontifex, quæ facit in istis dispensationibus, sive solutionibus Matrimonij, non facit ut homo, sed ut Vicarius Christi potestate extraordinariâ sibi ad hoc specialiter communicatâ. Laym. *L. 5. tr. 10. p. 3. c. 5. n. 5.* Tannerus, Sanch. *Pirh. De Sponsal. n. 143.*

Ad 2. Resp. 1. negari potest, quòd istud vinculum, quod solvitur, sive Matrimonium sumptum in ratione vinculi, sit propriè Sacramentum, est enim effectus Sacramenti, quòd formaliter consistit in ipso contractu, vinculum istud effectivè causante, ut dictum est in proemio secundæ partis: effectus autem Sacramenti perdi potest, ut patet in amittente gratiam.

Resp. 2. cum Sanch. *L. 2. disp. 14. n. 5. ad statum.* Laym. Sporer, *Pirh. l. 6.* Pontificia autoritate non mutari essentiam, & institutionem Sacramenti, sed fieri, ut per auctoritatem Ecclesiæ dissoluto contractu, in quo ratio Sacramenti fundatur, vir & mulier desinant esse symbolum sacrum,

Ad

Ad 3. Resp. 1. c. a. n. conseq. quippe si natura Matrimonij secundum se præcisè sumatur, non est illud omnino insolubile, sed hoc potissimum habetur ex institutione Divina; ut dictum est in q. 1. hujus §. n. II. V. Sed hæc Sententia, quia nempe Deus non aliter concessit hominibus facultatem transferendi dominij usûs corporis, nisi per indissolubile vinculum: ergo indissolubilitas, quæ est in Matrimonio, præcipuè habetur in Jure Divino positivo. Hanc verò indissolubilitatem utique Deus velle potuit diversam esse pro diversis casibus, ac consequenter potuit concedere potestatem suo Vicario, ut Matrimonium posset dissolvere in certis casibus, non item in alijs; ut posset dissolvere conjugium ratum, non item consummatum.

Resp. 2. iterum cum Sanch. Laym. Diana, & alijs, c. a. n. conf. & ejus probationem, nam etsi Matrimonium consummatum non differat essentialiter à Matrimonio rato, falsum tamen est, à rato distingui tantum accidentaliter, sed distinguitur modo quodam medio, sicut totum integrale perfectum ab eo, quod caret parte aliqua, siquidem consummatio, quæ Matrimonium complet in perfecta significatione unionis Christi cum Ecclesia per carnem assumptam, non est perfectio merè accidentalis, sed integralis, per quam Matrimonium

consummatum à rato differt, ut integraliter perfectum ab imperfecto: cum ergo in hac completa significatione funderetur Matrimonij omnimoda insolubilitas, & hanc integram perfectionem Matrimonium ratum non habeat, utpote quod solum significat Christi cum anima fidei conjunctionem per gratiam, & charitatem, mirum non est, quòd consummatum minus solubile sit, quàm ratum, quod vinculum significat non omnino solubile.

Imò si aliquid probaret hoc argumentum, probaret, etiam Matrimonium ratum solvi non posse professione Religiosa, quod est contra expressos textus c. Verum. 2. & c. Ex publico. 7. De Convers. conjugat.

Ad ultimum denique Resp. cum Perez, Dicastillo, & Diana, Principem Gentilem, vel merè sæcularem non posse dissolvere Matrimonium adhuc non consummatum suorum subditorum, quia non habet potestatem peculiarem ad hoc à Deo, sed habet in suos subditos duntaxat potestatem ordinariam Superioris humani, qua neque Pontifex dissolvere posset: quando igitur Papa Matrimonia rata fidelium dissolvit, id facit potestate non ordinaria, merè humanâ, sed extraordinariâ; & tanquam vices Christi agens, auctoritate Divina.

9. Caterum ad hoc, ut Pontifex Matrimonium quoddam dissolvat, justam

justam causam desiderari, nec posse ipsum hoc facere pro solo suo arbitrio, concors DD. Sententia est; vera autem non sunt, quæ aliqui afferunt apud Pignatellum *l. c. n. 9.* talem requiri causam, quæ bonum, & utilitatem publicam concernat, neque sufficere, ut fiat propter utilitatem privatam; & quod affirmat Pontius *L. 9. c. 3, n. 14.* dato, quod possit Pontifex Matrimonium ratum dissolvere, id faciendum non esse, nisi cum magno Principe, & ubi alicujus regni jactura immineret; experientia enim constat, ob bonum privatum etiam cum personis multo inferioribus non raro dispensatum esse. Certè Innocentius X, cæteroquin, ut ait Gobat *tr. 10. cas. 18. n. 678.* non facillimus in concedendis tanti momenti dispensationibus, hanc gratiam extraordinariam fecit duobus infimæ plebis capitibus.

Causæ autem, quæ de Stylo Curie admittuntur ad dispensandum in hujusmodi Matrimonio, juxta Pyrrhum Corradum *l. c.* ad quatuor reducuntur. Prima est notabilis disparitas in qualitate, videlicet quando contrahentes sunt notabiliter conditione impares, & cæca affectione, ac levitate ducti Matrimonium contraxerunt. Ratio est, quia Matrimonium ordinatur ad mutuam amicitiam, & concordiam, quæ inter beatitudines refertur *Ecclesi. 25: in tribus placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo, & homini-*

*bus; concordia fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier bene consentientes: sed nihil magis adversatur mutux amicitix, ac concordix, quàm notabilis conjugum disparitas, nam experientia teste, imparia connubia ut plurimum infelices exitus habent; sufficit ergo, si ista causa adsit. Secunda est gravis timor magni scandali futuri, quia id cedit in magnum damnum commune; ex rixis præterea, dissensionibus, discordia, & gravi odio conjugum absque spe remedij resultat prævens periculum fornicationis, & adulterij, atque inde infidix conjugum, necesseque timenda sunt tum inter ipsos, tum eorundem cognatos, & consanguineos; idcirco ob odium, quod inter conjuges emerferat, dispensasse fertur Eugenius IV. apud Sanch. *L. 2. disp. 16. n. 6.* Tercia est lepra alteri superveniens, quia cum Matrimonium ordinetur ad mutuum corporum usum ratione sobolis procreandæ, & ad libidinis ardorem extinguendum, lepra autem hunc usum impediatur, ob magnum contagionis periculum, Matrimonij finis non obtinetur. Ob hanc causam dispensasse fertur apud eundem Sanch. Martinus V. Quarta est, quando alter conjugatorum asserit, se non habuisse animum contrahendi, nec potest ullo modo induci, ut præstet verum consensum; sic enim ex isto Matrimonio coacto rursus timenda sunt priores inimicitix.*

inimicitia. Addit denique Diana p. 8. tr. 1. resol. 63. sufficere quamlibet causam gravem, quæ iudicio prudentum considerari possit proportionata dissolutioni Matrimonij.

Cum igitur in casu nostro hæc mala omnia timenda fuerint in Matrimonio contra Parentum voluntatem inito, nec sine eorum gravi indignatione ob conjugum disparitatem, quamquam alias Parentum dissensus valorem Matrimoniorum non impediat, ut definitur in Conc. Trid. sess. 24. de reform. Matr. c. 1. quia tamen & horum, & consanguineorum, ac ipsius quoque Mariti fatale odium, anno integro uxoris tolerantia non mitigatum, nulla etiam secuturo tempore videbatur admitturum remedia, sed potius erupturum in mala graviora, ipsamque innocentis conjugis necem, jure dissolvi potuit à sede Pontificia.

10. Si quæras, an dissolutio Matrimonij rati facta à sede Apostolica sine justa, & gravi causa licita sit, & valida?

Resp. Quòd sit illicita, conveniunt omnes; nemo enim negat, etiam Principem, ipsumque Legislatorem peccare, si sine causa justa, & rationabili in sua quoque propria lege pro libitu dispense; validam tamen esse hanc dispensationem, patet, quia lex voluntate Legislatoris constituitur, & ex ea integrè pendet ejus obligatio: si ergo velit aliquem ab hac obligatione

legis eximere, exemptus erit; atque hac ratione, etiam illicitam, validam tamen esse dispensationem, seu dissolutionem Matrimonij rati sine ulla causa factam à Pontifice, admittunt ij, qui docent, Matrimonij rati insolubilitatem haberi solummodo ex jure humano Pontificio, cujus sententiæ est Glossa in c. Ex publico. De Convers. conjugat. V. Consummatum, cum pluribus AA. quos citat Sanch. L. 2. disp. 15. n. 1. Sed multò probabilius est, magisque consentaneum veritati, causam justam adeò necessariam esse, ut sine hac facta dissolutio Matrimonij invalida sit, ita Sanch. cit. n. 6. Diana p. 8. tr. 1. resol. 63. Tannerus, Tamb. Dicastillo, Prapof. Coninck, Pirh. Wiestner &c. & communius tam Theologi, quam Canonistæ. Ratio est, quia multò est probabilius, insolubilitatem, quam habet Matrimonium ratum, provenire ex jure Divino: ergo non potest in ea dispensare Pontifex pro suo libitu, & propria auctoritate, sed solum potestate vicarià specialiter sibi concessa: at verosimile non est, dedisse Christum suo Vicario hanc potestatem, ut posset Matrimonia rata pro suo libitu dissolvere, nulla exigente, aut suadente causa justam hac potestas non cederet in bonum Ecclesiæ, & ædificationem animarum, sed potius in detrimentum: ergò dissolvere Matrimonia rata nequit Pontifex, nisi ex justa causa, & cum

cum ratione, quemadmodum dispensare nequit in voto etiam simplici, & iuramenti sine iusta causa, & hac deficiente facta dispensatio irrita est. Quod verò Henricus asserit *L. 11. c. 8. n. 11.* Christum (suo in terris) Vicario dedisse plenissimam auctoritatem, ut validæ sint dispensationes ab ipso factæ etiam sine iusta causa ad tollendam conscientiarum perplexitatem, & scrupulos, in quem finem valde expediens, imò & necessaria fuerat tam ampla concessio, censeo, tunc unice locum habere, quando conceditur dispensatio bona fide ex causa, quæ credebatur esse iusta, cum tamen revera non fuerit sufficiens; tunc enim videtur credibile, superiorem, qui dispensandi facultatem concessit inferiori, non voluisse eiusmodi dispensationem irritam esse, & invalidam, quia sic magis obviatur scrupulis, & conscientiæ securæ redduntur, gestaque à Prelatis firma permanent, quæ omnia conducunt ad rectam gubernationem Ecclesiæ. ita colligitur ex Laym. *L. 1. tr. 4. c. 22. n. 12.* Rebello *p. 2. L. 3. q. 55. n. 22.* Jo. Sanch. *in select. Disp. 54. n. 39.* Azor *p. 1. L. 7. c. 18. aliàs c. 29. q. 6.*

II. Denique dubium moveri potest, an etiam Episcopus dissolvere possit Matrimonium ratum in casu necessitatis, quando vel nullus est accessus ad summum Pontificem, vel non nisi tardus, & difficilis, atque interim est periculum in mora

vel animarum, vel corporum, nisi hoc fiat?

Resp. Affirmativam tenent Baudinus, & Zanardus apud Mendo *in Statuta dissert. 12. q. 51. n. 16. & seqq.* quia quidquid Pontifex potest in toto orbe, potest Episcopus ex vi sui muneris in sua Dicecesi, nisi aliquid specialiter reservetur, & exceptis ijs, quæ ad universæ Ecclesiæ statum pertinent: cum ergo Pontifex pro toto orbe Matrimonium ratum dissolvere possit, id ipsum in sua Dicecesi permissum erit Episcopo. Pro eadem Sententia citatur etiam Sanch. *L. 1. disp. 6. n. 3.* sed immerito, nam eo ipso loco negativam aperte tenet, & adhuc clarius *L. 2. disp. 14. n. 5. ad 8.* cum hoc igitur.

Dicendum, non posse in hoc casu unquam dispensare Episcopos, sive dissolvere Matrimonium ratum sine expressa Papæ delegatione, quantacunque necessitas excogitetur, ita præter Sanchez sentiunt Perez *disp. 20. sect. 8.* Diana *p. 8. tr. 1. resol. 64.* Dicastillo, & Gobat, ac præcedentem opinionem arbitrantur carere omni probabilitate. Probatur ex ipso usu, vel potius non usu; neque enim scitur, unquam usurpasse sibi aliquem Episcopum hanc potestatem, usus verò optimus legum, & facultatum interpret est: imò neque legimus, Papam aliquando hanc potestatem alicui inferiori concessisse, cum ipsi Pontifices non nisi raro illa utantur: ergo non licet per epichiam
inter

interpretari, in aliquo casu hoc esse permissum Episcopo. 2. Videmus in voto simplici castitatis, & similibus reservatis dispensare quandoque Episcopos in casu urgentis necessitatis, qualis evenire frequenter potest: ergo ex usu, & antiqua hac consuetudine colligimus, vel non fuisse mentem Pontificis hæc vota in istis casibus tunc sibi reservare, vel saltem postea ad dispensandum in eis tacitam facultatem concessisse, cum igitur similem usum, vel consuetudinem dispensandi in Matrimonio rato non videamus, à contrario iudicandum est, hanc facultatem Episcopis non competere, & quia casus tantæ necessitatis est prorsus extraordinarius, nec nisi rarissimè, & vix aliquando occurrens, præsumi non potest, voluisse Pontificem etiam hic facere aliquam exceptionem, quemadmodum in votis, vel delegationem potestatis, sine qua inferiores Episcopi dispensare nequeunt. 3. Denique cum ista sit una ex causis gravissimis, causas autem gravissimas, & maximè arduas deceat reservatas esse Pontifici, decens est, ut ista quoque eidem reservetur. Et verò in Jure reservari Pontifici hanc dissolutionem, patet ex *c. fin. De Transact. c. Ex literis. 7. & 10. De Sponsal. ubi Alexander III. præcipit Episcopis, ut compellant ad servanda Sponsalia, nedum ad Matrimonium*

ratum; denique *c. Licet. De Sponsa dorum*, ubi idem Pontifex præcipit Archi-Episcopo Salernitano, ut compellat virum, qui primò contraxerat Matrimonium ratum cum una, & postea duxerat aliam, secutâ copulâ, ut ad primum Matrimonium ratum redeat, cum posterius irritum sit: hæc autem leges cum sint Superioris, nequit in ijs inferior dispensare, atque ita per se ruit argumentum adversæ partis, cum præsertim illud axioma non universaliter verum sit: *quidquid Papa potest in tota Ecclesia, potest Episcopus in sua diœcesi, nisi specialiter prohibeatur*, nam intelligitur solum de ijs, quæ ad ordinariam, & communem animarum gubernationem pertinent, ac moraliter necessaria sunt, quò non spectat dispensatio in Matrimonio rato, vel immutatio, ac dispensatio legum, quæ à Superioribus latæ sunt; patetque inductione, non ubique procedere hoc axioma, nam Episcopus non potest cum suis subditis dispensare in quibuscunque gradibus prohibitis, in quibus dispensare Pontifex potest, etsi id illi specialiter prohibitum non sit; potuit Papa irritare clandestina Matrimonia, quod sine dubio non potuisset Episcopus in sua Diœcesi, & similia exempla plura adducit Suarez *disp. 7. de Censuris Sect. 4. n. 5.* qui videri potest.